

Utlåtande 2008:80 RV (Dnr 333-124/2007)

Förbättring av romers situation

Motion av Yvonne Ruwaida (mp) (2007:1)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2007:1) av Yvonne Ruwaida (mp) anses besvarad med vad före-
dragande borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Yvonne Ruwaida (mp) har väckt en motion (2007:1) angående romers situation. Motionären föreslår åtgärder för att förbättra skola och arbetsmarknad för romer. Motionären vill att Stockholms stad ska anställa romska lärare, att kunskaper i romska språk ska prioriteras vid tillsättning av vissa lärar- och elevassistenttjänster. Motionären vill vidare att staden inrättar fler praktikplatser för romer samt att företrädare för den romska minoriteten erbjuds möjlighet till regelbundna möten med stadens politiker. Motionären vill att Stockholms stad tar fram en minoritetspolicy för bland annat romer och att insatser för romer görs mer långsiktiga.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd samt integrationsberedningen.

Stadsledningskontoret anser mot bakgrund av att andelen anställda i staden med utländsk bakgrund i stort motsvarar andelen bland stadens invånare att staden framför allt behöver arbeta vidare med att öka mångfalden genom att

andelen medarbetare med utländsk bakgrund ökar bland chefer och arbetsledande befattningar. Kompetensen ska vara styrande vid tillsättning av tjänster. Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att staden verkar för att antalet praktikplatser inom stadens olika verksamheter motsvarar det behov som finns och att stadens nämnder och bolagsstyrelser redan idag årligen tar fram egna jämställdhets- och mångfaldsplaner i enlighet med gällande lagstiftning och utifrån stadens riktlinjer.

Utbildningsnämnden ställer sig bakom insatser som på olika sätt kan leda till förbättring av romers situation i Stockholm, men menar att det i praktiken är svårt att rent formellt undersöka en specifik grupp. Nämnden menar att förslaget om utarbetande av en minoritetspolicy skulle verka uppmuntrande för rektorer att anställa personal med romsk bakgrund. Nämnden menar att utbildningar för vuxna romer är kostnadskrävande då behovet av socialt stöd är stort.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiv till förslaget om att kunskaper i romska språk ska prioriteras vid tillsättningen av vissa lärar- och elevassistenttjänster. Nämnderna har en jämställdhets- och mångfaldsplan som prioriterar mångfald. Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiv till centraliserade insatser. I Skarpnäcks stadsdelsförvaltning erbjuds alla invånare i stadsdelen att möta politiker på medborgarmöten. Nämnden ställer sig frågande till en särskild minoritetspolicy eftersom stadens förvaltningar och bolag redan i dag har jämställdhets- och mångfaldsplaner. Nämnden instämmer i att insatser ska vara långsiktiga och att barnens skolgång är viktig i den här bemärkelsen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att motionärens förslag om att staden ska ta fram en policy för de nationella minoriteterna är positivt, men avråder från att ge någon minoritet eller grupp företräde vid tillsättning, av t.ex. lärartjänster.

Södermalms stadsdelsnämnd avslår motionen med motivationen att alla insatser som görs för olika minoritetsgrupper och alla medborgare på alla olika områden skall vara likvärdiga.

Integrationsberedningen beslutade att motionen får anses besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Mina synpunkter

Stockholms stad har en historia som präglats av dess befolknings varierande bakgrunder och erfarenheter. Det gäller inte minst vårt lands historiska nationella minoriteter med ofta månghundraårig hemvist i Stockholm. Det är en stor tillgång och bidrar till att göra Stockholm till en storstad präglad av pluralism och dynamik. Det är något som även avspeglas bland stadens anställda. Det är självklart att bejaka denna mångfald.

Sedan år 2000 är Sverige folkrättsligt anslutet till Europarådets minoritetskonventioner och har därmed förbundit sig att värna och stödja de nationella minoriteterna, deras språk och kultur. Förutom romerna utgör samer, sverige-

finnar, tornedalsfinnar och judar våra fem erkända historiska nationella minoriteter. Stockholm ligger i framkant i landet vad gäller arbetet med de nationella minoriteterna. Staden har exempelvis tillsammans med företrädare för dessa fem nationella minoriteter tagit fram informationsmaterial för skolor om de nationella minoriteterna. Något som har varit mycket uppskattat och efterfrågat.

Romerna har genom tiderna, i stor omfattning, varit utsatta för diskriminering och övergrepp, vilket medfört ett omfattande utanförskap. Detta återspeglas i gruppens skolgång och deltagande på arbetsmarknaden, som ju är mycket viktiga för varje enskild individs möjlighet att påverka sin egen situation. Arbetet för att förebygga och motverka alla former av diskriminering måste naturligtvis genomsyra hela Stockholms stads verksamhet.

Romska föreningar bedriver själva arbete mot fördomar. Det är ett mycket viktigt arbete. På arbetsmarknaden måste det alltid vara kompetens och inte t.ex. etnisk bakgrund som styr tillsättningen av tjänster, så även lärartjänster. Jag är ändå medveten om att just romers särskilt utsatta situation gör att det ändå kan finnas behov av att romskt ursprung eller goda kunskaper i den romska befolkningens villkor i vissa fall skulle kunna vara meriterande.

Generellt sett ska staden i större utsträckning än i dag ordna praktikplatser. Dock ska staden inte gynna någon särskild minoritet. Romska föreningar för själva fram att förmågan att coacha romer rätt i arbetssökande, till största delen inte finns hos kommunen. Däremot tror jag att staden kan dra sitt strå till stacken exempelvis genom coachning på jobbtorgen. På jobbtorgen, som införts vid årsskiftet, skräddarsys en plan med utbildning och praktik. Härigenom finns stora förutsättningar för att speciellt möta exempelvis den romska befolkningens behov.

Alla stockholmare ska ha lika möjligheter utifrån sina egna förutsättningar. Stadens nämnder och bolagsstyrelser tar årligen fram egna jämställdhets- och mångfaldsplaner i enlighet med gällande lagstiftning och utifrån stadens riktlinjer. Dit hör det särskilda ansvar som Sverige åtagit sig för sina historiska nationella minoriteter och som vi har att genomföra på kommunal nivå. Den Alliansregering som sedan valet styr vårt land är också i färd med att se över och stärka denna minoritetspolitik.

Jag tycker det är mycket viktigt att som ett led i att genomföra den nationella minoritetspolitiken inte minst i detta sammanhang föra en dialog med i detta fall företrädarna för minoriteterna. Därför har jag i exempelvis beredningen av detta ärende, bjudit in företrädare för föreningar till rundabordsamtal. Denna dialog ska fortsätta och utvecklas och på så sätt föra dessa viktiga frågor framåt. Endast på detta vis kan vi långsiktigt uppnå ett Stockholm för alla.

Bilagor

Bilaga 1 Reservationer m.m.

Bilaga 2 Motion (2007:1) av Yvonne Ruwaida (mp) om förbättring av romers situation

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s) och *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anför följande:

Borgarrådet framhåller att det på arbetsmarknaden alltid måste vara kompetens och inte exempelvis etnisk bakgrund som styr tillsättningen av tjänster. Där är vi överens. Förslaget om att prioritera kunskaper i romska språk vid tillsättningen av vissa lärar- och elevassistenttjänster handlar inte om att genomföra en inkvotering av romer. Det är inte heller fråga om att göra avsteg från de kompetenskrav som finns. Däremot kan man, genom att göra kunskaper i romani meriterande, finna vägar för att uppmärksamma de behov som finns av stöd till elever med romsk bakgrund. Dessa behov är stora.

Det påpekas i beredningen av ärendet att ”alla insatser som görs för olika minoritetsgrupper och alla medborgare på alla olika områden skall vara likvärdiga”. Men ibland betyder likvärdiga insatser att resultatet blir olika förutsättningar. Av de nationella minoriteterna finns nog ingen som har en så svår situation vad gäller utbildning och arbetsmarknad som just romerna. Mellan 70 och 80 procent, kanske ännu fler, av den romska befolkningen i Stockholm står utanför den reguljära arbetsmarknaden. På högstadieskolorna är frånvaron bland romska elever 40 procent, på mellanstadiet 27 procent i genomsnitt. Det är därför tydligt att det behövs mer riktade åtgärder för just romer.

De riktade åtgärder som har prövats i Stockholm har varit bra och bör få fortsätta även framöver. Det gäller de utbildningar som har riktats mot skolans område, och att få romerna ut i arbetslivet men också att romer som är anställda på skolorna är med och motiverar de romska barnen till utbildning. Därför bör staden fortsätta att stödja bland annat de folkhögskolor som har specialiserat sig på den typen av utbildningar. Som exempel kan elevassistentutbildningar nämnas.

Bland remissvaren intygar bland annat utbildningsförvaltningen att det skulle vara en möjlighet att öka närvaron bland romska elever i grundskolan om man anställde fler lärar- och elevassistenter med romsk bakgrund. Flera av remissinstanserna instämmer också i att staden behöver inrätta fler praktikplatser för romer, såsom föreslås i motionen.

Det är positivt att en dialog med företrädarna för de olika minoriteterna har satts igång. Det är viktigt att den fortsätter och att en minoritetspolicy så småningom utvecklas med syfte att stärka romers och andra minoriteters situation.

En minoritetspolicy skulle även kunna användas av utbildningsförvaltningen till att uppmuntra rektorerna - som ju har det yttersta ansvaret för anställning av skolpersonal - till att rekrytera personal med romsk bakgrund. Att det är svårt att hitta romsk skol-

personal med rätt behörighet visar än en gång hur viktigt det är att romska barn får en fullvärdig grundskoleutbildning som kan utgöra basen för deras fortsatta studier.

När det sedan gäller den borgerliga majoritetens arbete mot diskriminering finns mycket övrigt att önska, det har vi sett inom många områden. Romerna hör till de allra mest diskriminerade i vårt samhälle, knappast några andra möts av så mycket miss-tänksamhet och fördomar.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2007:1) av Yvonne Ruwaida (mp) anses besvarad med vad före-
dragande borgarrådet anför.

Stockholm den 2 april 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Joakim Larsson

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Roger Mogert och Teres Lindberg* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I Stockholms stad finns mellan 5 000 och 7 000 romer. De har länge varit en diskriminerad grupp med bristande skolgång och utbildning och med svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden.

Att anställa romska lärare har minskat frånvaron bland romska barn och ökat deras deltagande i modersmålsundervisning. Att enbart romska lärare kan undervisa romska barn är däremot en missuppfattning. Däremot måste romers närvaro ges större genomslagskraft och kontinuitet i hela organisationen. Minst 70-80 % av romerna i Stockholm står utanför arbetsmarknaden. Framgångsrika projekt, bl.a. "Yrkesutbildning för romer" med en lärarassistentutbildning och en barn- och ungdomsutbildning på 2 år som innehåller både praktik och studier. Syftet har varit att öka sysselsättningen bland romer och att utgöra goda förebilder för romska barn. I nuläget går projektet mot sitt slut och deltagarna matchas mot arbeten i staden. Ytterligare medel och praktikplatser behövs för att nå fler romer. De begränsade kunskaperna om romer ska minskas genom en informationsbroschyr till alla stadens anställda och undervisningsmaterial för högstadiet och gymnasiet från stadsledningskontoret. Dessutom efterfrågas möjligheten till direktkontakt mellan romer och stadens politiker och utarbetande av en minoritetspolicy. Dagens framgångsrika men kortsiktiga projekt måste få en större långsiktighet. Utbildningsförvaltningen upphandlar för närvarande två utbildningar för romer, dels i matematik och svenska, dels inom vård. Dessutom finns ett skolprojekt inom sömnad för finskromska kvinnor.

Motionären föreslår följande:

- att kunskaper i romska språk ska prioriteras vid tillsättning av vissa lärar- och elevassistenttjänster och att de ska kunna arbeta även med andra barn,
- att förutsättningar ges för fortsatt yrkesutbildning för romer,
- att staden inrättar fler praktikplatser för romer,
- att företrädare för den romska minoriteten erbjuds möjlighet till regelbundna möten med stadens politiker,
- att stadsledningskontoret får i uppdrag att, när en fungerande dialog är igång, ta fram en minoritetspolicy med syfte att stärka romernas och andra minoriteters situation,
- att insatser för romerna görs mer långsiktiga än idag.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd samt integrationsberedningen.

Stadsledningskontoret	
Utbildningsnämnden	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	
Södermalms stadsdelsnämnd	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	
Södermalms stadsdelsnämnd	

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen tar sin utgångspunkt i romernas situation i Stockholm där motionären menar att särskilda insatser behövs från stadens sida.

För att förbättra skolsituationen för romska barn och ungdomar menar motionären att det är viktigt att anställa fler romer i skolan, men också att stadens samlade organisation behöver visa en större beredvillighet att anställa personer med romskt ursprung. Andelen anställda i staden med utländsk bakgrund motsvarar i stort andelen bland stadens invånare. Det staden framför allt behöver arbeta vidare med är att öka mångfalden genom att öka andelen medarbetare med utländsk bakgrund bland chefer och i andra arbetsledande befattningar. Stadsledningskontoret ser det som självklart att detta inbegriper personer med ursprung i de nationella minoriteterna. Kompetens och lämplighet ska styra, etnisk bakgrund är i sig irrelevant.

Kompetens ska generellt utgöra ett basalt kriterium vid rekrytering. Där det finns särskilda skäl bör staden, enligt kontorets uppfattning, specifikt kunna söka personer med exempel-vis romskt ursprung alternativt med goda kunskaper om den romska befolkningens villkor. Det kan gälla som lärare eller andra befattningar inom skolan, men också som t.ex. vårdbi-träden eller personliga assistenter inom vård och omsorg. Några avsteg från kravet på erforderlig kompetens bör dock inte göras.

Kommunstyrelsen har godkänt ett förslag till fortsatta utvecklingsinsatser inom ramen för kvarvarande kompetensfondsmedel (dnr 109-4609/2006). Detta möjliggör bl.a. fortsatta satsningar på utbildning för romer.

Ansvar för att erbjuda praktikplatser åvilar framförallt stadsdelsnämnderna, som en del i deras arbete med arbetsmarknadsåtgärder. Stadsledningskontoret menar att det är angeläget att staden verkar för att antalet praktikplatser inom stadens olika verksamheter motsvarar det behov som finns.

Motionären påtalar att företrädare för den romska minoriteten efterfrågar möjligheten att regelbundet träffa politiker i staden för att särskilt belysa romernas situation. Kommunfullmäktige uppdrog år 2006 åt kommunstyrelsen att anordna kontinuerliga samrådsmöten mellan ansvariga politiker och företrädare för lokala minoritetsorganisationer, vilket svarar mot motionärens förslag i denna del.

När en fungerande dialog har kommit igång vill motionären att staden tar fram en

minoritetspolicy. Stadens nämnder och bolagsstyrelser tar årligen fram egna jämställdhets- och mångfaldsplaner i enlighet med gällande lagstiftning och utifrån stadens riktlinjer. Det är stadsledningskontorets uppfattning att dessa planer ska omfatta samtliga minoriteter och att det inte finns anledning att ytterligare särskilja individer som tillhöriga en viss grupp. Sett ur den aspekten kan behovet av en särskild minoritetspolicy för just de nationella minoriteterna ifrågasättas. Stadsledningskontoret vill även erinra om att kommunfullmäktige redan 2004 (utl. 2004:115) uttalade att antalet styrdokument ska begränsas.

Slutligen efterlyses i motionen en större långsiktighet i stadens insatser för romerna. Möjligheterna att uppnå resultat, inom vilket område det vara må, ökar med en större framförhållning och ett genomtänkt förhållningssätt. Detta gäller vare sig insatsen har ett bredare anslag eller riktar sig till enskilda. Utbildning och arbete är två avgörande faktorer för hur män-niskors livsvillkor gestaltar sig. Stadens insatser och långsiktigheten i dessa, såväl inom sko-lan som på arbetsmarknadsområdet, måste anpassas efter rådande förhållanden såsom behov, konjunktur och ekonomiska resurser.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remiss på motion om förbättring av romers situation.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m fl (s) och ledamöterna Inger Stark (v) och Anna Fredriksson (mp), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen ställer sig bakom insatser som på olika sätt kan leda till förbättring av romers situation i Stockholm. Förslaget att anställa fler lärar- och elevassistenter med romsk bakgrund är en möjlighet att få fler grundskoleelever att få en högre närvaro.

Skola

Kunskapen om den romska minoritetens situation och historia är fortfarande begränsad. Romers utestängning på arbetsmarknaden och brister vad gäller tillgång till utbildning på lika villkor är en verklighet för många romer och kan fordra särskilda åtgärder.

Av kommunfullmäktige under 2006 beslutade uppdrag, KF 2006-01-23, Stadens insatser för de nationella minoriteterna fick utbildningsnämnden i uppdrag att förstärka uppföljningen av de romska elevernas utbildningssituation på grund- och gymnasieskolan samt att återkomma med redovisning av lämpliga åtgärder för att förbättra densamma.

Detta uppdrag har varit omöjligt att genomföra då det är problem att rent formellt

undersöka en specifik grupp. I utbildningsförvaltningens databaser registreras inte elever efter etnisk bakgrund. Vad gäller anställning av skolpersonal och ordningsregler för skolans elever har rektor det yttersta ansvaret. Förslaget att staden utarbetar en minoritetspolicy skulle kunna göra det möjligt för utbildningsförvaltningen att uppmantra rektorer att anställa personal med romsk bakgrund och därmed medverka till att underlätta skolarbetet för romska elever.

Yrkesutbildning

Utbildningar för vuxna romer är kostnadskrävande. Varje utbildningsplats är dubbelt så dyr som för andra. Anledningen till detta är att ett stort socialt stöd och engagemang, i form av en kontaktperson, behövs för att hjälpa de studerande fram genom kurserna. Brister och stora variationer i kursdeltagarnas förkunskaper medför att stöd även behövs i själva kursarbetet.

För att rekrytera kursdeltagare krävs att informationen om utbildningarna kommer ut till de olika romska grupperna. Även här behövs en kontaktperson som har stor kännedom om villkoren bland romer och som romerna har förtroende för.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 mars 2007 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som sitt yttrande över motion ”Om förbättring av romers situation”. Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Hannäs (v), ledamoten Monika Lindh m.fl. (s) och ledamoten Birgitta Hansen (mp) till förmån för gemensamt förslag till beslut, *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 februari 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen lämnar nedan sina synpunkter på förslagen utifrån den numrering som anges i tjänsteutlåtandets beskrivning av motionen.

1. Kunskaper i romska språk ska prioriteras vid tillsättningen av vissa lärar- och elev-assistenttjänster och att de ska kunna arbeta även med andra barn.

Förvaltningen är positiv till förslaget. Svårigheten är att hitta sökanden med rätt behörighet för arbetsuppgifterna. Förvaltningen har en jämställdhets- och mångfaldsplan i vilken poängteras att mångfalden ska prioriteras. Förvaltningen strävar efter en framtida mångkulturell personalsammansättning. Förslagsställaren föreslår att romer, som anställs i skolorna, erbjuds fast anställning i större utsträckning än idag. Det skulle medföra ökad kontinuitet. Utan att ha någon statistik är förvaltningens uppfattning, att orsaken ofta är, att den formella kompetens, som krävs av lärare, saknas. Därför är det synnerligen viktigt att romska barn får en fullvärdig grundutbildning som bas för fort-

satta studier.

2. Förutsättningar ges för fortsatt yrkesutbildning för romer.

3. Staden bör inrätta fler praktikplatser för romer.

Förvaltningen instämmer i att det finns ett fortsatt behov av insatser från staden, bland annat i form av utbildning, yrkespraktik etc för att underlätta för romer att komma in på arbetsmarknaden. Detta arbete bör liksom tidigare centraliseras eftersom antalet romer är få och ojämnt fördelat i staden. Särskilda medel bör avsättas för finansiering. Stadsdelsförvaltningarna tillhandahåller egna projekt/arbetsmarknadsinsatser för medborgarna vilka fördelas utifrån individuella bedömningar och där även romer liksom alla andra brukare ingår.

4. Företrädare för den romska minoriteten erbjuds möjlighet till regelbundna möten med stadens politiker.

I Skarpnäcks stadsdelsförvaltning erbjuds alla invånare i stadsdelen att möta politikerna på medborgarmöten några gånger per år. Mötena innehåller ofta ett tema. Då finns möjlighet att diskutera angelägna frågor. Därutöver finns möjlighet att i samband med varje nämndsammanträde, den första halvtimmen, diskutera olika frågor med politikerna. Det finns dock inte några regelbundna möten med enbart romer. Det är oklart om förslagsställaren avser om möten bör ligga på "stadshusnivå" eller på områdesnivå. Troligen är andelen romer ojämnt spridd i staden, vilket talar för att regelbundna möten med enbart målgruppen romer bör hållas centralt, vilket inte utesluter att romer, liksom övriga medborgare, har möjlighet att träffa sina lokala politiker i samband med deras öppna möten.

5. Stadsledningskontoret får i uppdrag att, när en fungerande dialog är igång, ta fram en minoritetspolicy med syfte att stärka romers och andra minoriteters situation.

Stadens förvaltningar och bolag ska ha upprättat jämställdhets- och mångfaldsplaner. I dessa framhålls vikten av allas lika värde oavsett kön, ålder, utbildning, kompetens, kulturell bakgrund, funktionshinder etc. Alla medarbetare ska bland annat vara delaktiga i hur arbetsplatsen kan utveckla sitt mångfaldsarbete. Förvaltningens uppfattning är att jämställdhets- och mångfaldsplanerna tillkommit för att "lyfta fram" alla former av minoriteter. Detta innebär att förvaltningen ställer sig frågande till om en särskild minoritetspolicy behövs eftersom alla minoriteter ska omfattas i nämnda dokument.

6. Insatser för romerna görs mer långsiktiga än idag.

Förvaltningen instämmer i att insatser för romerna bör göras långsiktigt för att få en varaktig effekt. I det långsiktiga arbetet utgör de romska barnens skolgång en viktig grund. I det utvecklingsarbetet är det viktigt att finna vägar för att motivera och stödja familjerna att förstå vikten av barnens studier för att de så småningom ska få ett arbete. För att detta ska uppnås fordras att medel för detta avsätts under ett längre tidsperspektiv.

Ombudsmannen mot etnisk diskriminerings rapport "Diskriminering av romer i Sverige" överlämnades till regeringen i mars 2004. I DO:s rapport betonas att en förutsättning för att effektivt kunna förebygga och motverka diskriminering av romer i enskilda fall, är fördjupad kunskap hos romer och myndigheter om romers rättigheter och romers historia, sociala och kulturella situation samt om antiziganism. DO pekar även

på att insatser inom utbildningsområdet och arbetsmarknadspolitiken är viktiga metoder som strategi.

Förvaltningens uppfattning är att DO:s rapport ytterligare stöder uppfattningen om att behovet av långsiktiga insatser inom både utbildningsområdet och vad gäller arbetsmarknadspolitiska insatser för romerna är av betydelse för förbättring av romers situation. Förvaltningens uppfattning är också att arbetet mellan myndigheter som arbetar med romers situation på olika nivåer bör utvecklas.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 mars 2007 att som svar på remissen överlämna detta utlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Abdo Goriya (s), ledamöterna Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Ornina Younan (s), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 februari 2007 har i huvudsak följande lydelse.

I sin motion föreslår motionären fler olika insatser för att förbättra romernas situation.

Romer är en av Sveriges 5 nationella minoriteter. Det är förvaltningens uppfattning att det är viktigt att uppmärksamma de nationella minoriteternas situation. Motionärens förslag om att staden ska ta fram en policy de nationella minoriteterna är positivt. Det skulle kunna leda till mer långsiktighet i arbetet att förbättra situationen för bl.a. romerna.

Motionären efterlyser också möjligheter för romer till möten med stadens politiker. I en policy kan det för grupper som idag har svårt att göra sina röster hörda ges bättre förutsättningar och en bättre plattform för delaktighet i det demokratiska samtalet.

Vikten av kunskap om de nationella minoriteternas språk och kultur kan också lyftas fram.

I en mångetnisk och mångkulturell stad är det betydelsefullt att ta tillvara de olika språkkunskaper som såväl sökande av anställning som stadens anställda besitter för att kunna ge barn och unga bra förutsättningar för en god skolgång och goda möjligheter på arbetsmarknaden.

Att däremot ge någon minoritet eller grupp företräde vid tillsättning, av t ex lärartjänster och därmed införa en form av kvotering vill förvaltningen avråda ifrån. Det skulle sannolikt medföra fler problem än det löser, med tanke på den många etniska och kulturella grupper som finns i dagens Stockholm och de mångfacetterade insatser som behövs för att möta deras behov.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 mars 2007 att avstyrka motionen.

Reservation anfördes av ledamoten Jan Forsell m fl (s), Birger Jeansson (mp) och Åsa Hagelstedt (v) till förmån för förvaltningens förslag, *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Annika Ivarsson (c), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

I svensk folkbokföring registreras inte religiöst eller etniskt ursprung eller sådan tillhörighet. Vanligtvis framgår inte heller etnisk tillhörighet av namn och än mindre av utseende. Vid kontakt med de myndigheter som svarar för grundläggande utbildning, yrkesutbildning, arbetsförmedlande insatser samt social omsorg, måste därför individen själv informera om det finns etniska faktorer att ta hänsyn till. Förvaltningen särskiljer inte vissa etniska grupper för stöd, det är alltid den enskildes individuella behov som är avgörande. Låt vara att det inom vissa grupper – t.ex. romer – kan finnas ett större behov av stödinsatser, vilket förvaltningen är observant på.

Inom nämndens skolor erhåller inga romska grundskoleelever vårterminen 2007 särskilt stöd i modersmålet romani. Så har inte skett på flera år. Inom hela staden finns vårterminen 2007 enligt Utbildningsförvaltningens Språkcentrum 44 elever som läser romani som modersmål, varav 36 av dessa finns i skolor i Rinkeby, Spånga-Tensta och i Vällingby-Hässelby. Övriga åtta elever finns i skolor i Söderort. Eftersom romani har ställning som minoritetsspråk är skolorna skyldiga att meddela sådan undervisning även till en enstaka elev. Skolorna/ förvaltningen kan således inte neka en elev modersmålsundervisning i romani med hänvisning att undervisningsgruppen blir för liten.

En romsk flicka får anpassad yrkesutbildning. På Södermalm finns en anställd praktiksamordnare som på heltid arbetar med att ordna praktikplatser för personer med behov av ekonomiskt bistånd. Fyra romer, som har särskilda svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden, får sin arbetsträning på individuellt utformade praktikplatser.

Det är förvaltningens uppfattning att de romska elever som har uttalat behov av modersmålsundervisning också kan få sådan. Likaså att anpassad yrkesutbildning ges till romer efter behov. När det gäller praktikplatser är det förvaltningens uppgift att förmedla sådana till särskilt behövande. Förvaltningen delar uppfattningen att det borde finnas fler sådana att förmedla.

Beträffande motionens att-sats nr 1 kan förvaltningen konstatera följande. I nämndens skolor är det ovanligt att det går elever med en uttalad romsk tillhörighet. I de få fall som kan bli aktuella bedömer förvaltningen att behovet av personal/lärare med kunskaper i romani kan tillgodoses. För övrigt delar förvaltningen motionärens uppfattning att det är en fördel för skolverksamheten när det bland personalen finns flerspråkig och mångkulturell kompetens. Beträffande att-satserna 2 (yrkesutbildning för romer) och 3 (praktikplatser för romer) har förvaltningen inget att erinra. Att-satserna 4 (möten med stadens politiker), 5 (minoritetspolicy) och 6 (långsiktiga insatser) riktar sig närmast till kommunstyrelsen. Förvaltningen har i huvudsak inget att erinra mot dessa tre förslag, men vill när det gäller förslaget att arbeta fram en minoritetspolicy med syfte att stärka romers och andra minoriteters situation framföra följande. Utredningarna om Stadens Politiska Organisation (SPO-utredningarna) under den

senaste mandatperioden kunde konstatera, att staden har ett mycket stort och svåröverskådligt antal styrdokument på övergripande nivå. Förvaltningen framförde i sitt remissvar att det är svårt för en enskild förvaltning att till fullo efterkomma alla relevanta styrdokument. Om det därför nu anses angeläget för staden att anta en minoritetspolicy bör en sådan om möjligt integreras med någon redan befintlig policy, till exempel den som rör integration och mångfald.

Integrationsberedningen beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2007 att motionen får anses besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamöterna Mirja Räihä Järvinen m fl (s) och Paul Lappalainen (mp) med hänvisning till sin gemensamma reservation, *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Mujde Rashid (v) med instämmande i Mirja Räihä Järvinens m fl (s) och Paul Lappalainens (mp) gemensamma reservation, *bilaga 1*.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av vice ordförande Roger Mogert m fl (s) och ledamöterna Inger Stark (v) och Anna Fredriksson (mp) enligt följande

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att

1. Bifalla remissvaret
2. Därutöver besluta följande:

Remissvaret konstaterar en rad åtgärder som skulle förbättra romers situation inom ramen av förvaltningens verksamhet. Därför ska förvaltningen ges i uppdrag att rapportera tillbaka till utbildningsnämnden om hur man på ett tydligt sätt kan vidta åtgärder i enlighet med motionens avsikt.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Hannäs (v), ledamoten Monika Lindh m.fl. (s) och ledamoten Birgitta Hansen (mp) som yrkade bifall till gemensamt förslag till beslut:

Vi yrkar att stadsdelsnämnden beslutar att

1. tillstyrka förvaltningens utlåtande över remissen av motion om förbättring av romers situation
2. ge förvaltningen i uppdrag att rapportera tillbaka till stadsdelsnämnden hur romernas situation i stadsdelen ser ut och hur man kan vidta åtgärder för att förbättra den
3. därutöver anföra följande:

Motionen lyfter fram ett antal viktiga punkter för att förbättra romers situation i Stockholms stad. Romer är en sedan länge diskriminerad grupp med stort utanförskap, men kunskapen om hur situationen ser ut i de olika stadsdelarna är låg.

Vi behöver ökad kunskap om vilken kontakt förvaltningen har med de romska grupperna. Därför är det av största vikt att förvaltningen ökar sin kunskap om de romska gruppernas situation i stadsdelen och även belyser romernas situation ur ett stadsdelsperspektiv.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation mot beslutet anfördes av vice ordföranden Abdo Goriya (s), ledamöterna Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Ornina Younan (s) enligt följande:

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat att stadsdelsnämnden skulle besluta att

1. Bifalla motionen

2. Därutöver anför följande:

Motionen lyfter fram ett antal viktiga punkter för att förbättra romers situation i Stockholm stad. Romer är en sedan länge diskriminerad grupp med stort utanförskap, men kunskapen om hur situationen ser ut i de olika stadsdelarna är låg. Därför är det av största vikt att man även belyser motionens förslag ur ett stadsdelsperspektiv. Vi behöver ökad kunskap om vilken kontakt förvaltningen har med de romska grupperna. Kartläggning bör genomföras om vilka romska grupper som finns i stadsdelen, hur många de är och vad deras behov består i. Förvaltningen bör också ha tillräcklig kunskap i romska språk för att romerna ska kunna få sin rättighet att få skriftlig och muntlig information på romska språk tillgodosett.

Det är nog odiskutabelt att strävan efter ett mer övergripande angreppssätt måste rimligen resultera i en diskussion om behovet av reell romsk delaktighet.

I motionen föreslås att kunskap om romanska språk ska prioriteras vid tillsättning inom lärar- och elevassistenttjänster. Det handlar inte om att genomföra någon kvotering av romer, utan att man ska prioritera kunskap i romani och uppmärksamma de behov som finns av stöd till romska elever genom att göra kunskaper i romska språket meriterande. Förvaltningen bör också se till att fler praktikplatser för romer ordnas inom stadsdelens verksamheter.

Därför ska förvaltningen ges i uppdrag att rapportera tillbaka till stadsdelsnämnden hur man på ett tydligt sätt kan vidta åtgärder i enlighet med motionens avsikt. Förvaltningen ska rapportera tillbaka till stadsdelsnämnden hur romers situation ser ut i stadsdelen och ge förslag på hur situationen kan förbättras.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Jan Forsell m fl (s), Birger Jeansson (mp) och Åsa Hagelstedt (v) till förmån för förvaltningens förslag.

Ersätтарыttrande gjordes av Annika Ivarsson (c) enligt följande.

Om jag hade haft yrkanderätt, hade jag instämt i ovanstående.

1. Nämnden avstyrker motionen

samt anför därutöver:

Tyvärr förekommer diskriminering av etniska minoriteter när det gäller områden som t ex anställning, utbildning, och boende. Motionären har säkerligen goda intentioner med att lyfta fram en minoritet, men i det åliggande som staden har gentemot alla minoritetsgrupper, kan inte en grupp prioriteras i förhållande till andra. Alla insatser som görs för olika minoritetsgrupper och alla medborgare på alla olika områden skall vara likvärdiga, oavsett om det gäller kunskaper, yrkesutbildning, praktikplatser etc.

Som politiker har vi ett ansvar för att ge högre prioritet åt åtgärder för att aktivt bekämpa diskriminering och fördomar. Detta förutsätter dock likabehandling i enlighet med lagstiftning och andra riktlinjer som staden har att förhålla sig till.

2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Integrationsberedningen

Reservation anfördes av ledamöterna Mirja Räihä Järvinen m fl (s) och Paul Lappalainen (mp) med hänvisning till sin gemensamma reservation enligt följande.

Integrationsberedningen föreslås att som svar på remissen besluta följande:

Av alla minoritetsgrupperna i Sverige har nog romerna den svåraste situationen när det gäller utbildning och arbetsmarknad. Fördomarna mot romer är vida större än mot de övriga minoritetsgrupper, de betraktas oftare som en del av det svenska samhället. Därför krävs det mer riktade åtgärder när det gäller den gruppen.

Det riktade åtgärderna som har prövats i Stockholm har varit bra och bör få fortsätta även framöver. Då menar vi bland annat de utbildningarna som har riktats mot skolans område, dels att få romerna i arbetslivet men också att romer som är anställda på skolorna också motiverar de romska barnen till utbildning. Därför bör staden fortsätta att stödja bland annat de folkhögskolorna som har specialiserat sig på den typen av utbildningar, som exempel kan elevassistentutbildningar nämnas.

Vi håller inte med när stadsledningskontoret i sitt svar anför att etnisk bakgrund är irrelevant och att enbart kompetens skall avgöra vem som anställs. Givetvis skall de som anställs inom skolan vara kompetenta för sin yrkesutövning men språket måste i vissa betraktas som merit. Men det kan vara befogat att, i stadsdelar där många romer bor, rekrytera skolpersonal med romsk bakgrund. Motionären kräver inte heller att staden skall göra några som helst avsteg från kompetenskraven.

Ersättaryttrande gjordes av Mujde Rashid (v) med instämmande i Mirja Räihä Järvinens m fl (s) och Paul Lappalainens (mp) gemensamma reservation.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2007:1

2007:1 Motion av Yvonne Ruwaida (mp) om förbättring av romers situation

Dnr 333-124/2007

I Stockholms stad finns mellan ca 5000 och 7000 romer, (där även personer från resandefolket räknas in). De kan delas in i de fem grupperna: svenska, finska, utomnordiska, från forna Jugoslavien och resande. Romerna har länge varit en diskriminerad grupp, med mycket stort utanförskap och en hög andel som inte tar sig igenom skolan eller kommer in på arbetsmarknaden.

Skola

Endast ett fåtal romska elever går ut grundskolan med fullständiga betyg, och frånvaron i skolan är hög: 40 procent på högstadiet och 27 procent på mellanstadiet i genomsnitt. I skolor där man anställt romsk personal har man sett att frånvaron bland romska barn minskat och att fler romska barn deltar i modersmålsundervisningen. I vissa fall finns ett synsätt att en anställd romer enbart kan arbeta med romska barn – så är naturligtvis inte fallet. Strategin om att anställa fler romer behöver få genomslag i hela organisationen, inte enbart på utbildningsförvaltningen. Det är också viktigt att romer som anställs i skolorna erbjuds fast anställning i större utsträckning än i dag. Det kan ge ökad kontinuitet jämfört med de korta vikariat och projektanställningar som oftast är aktuellt i dag.

Sysselsättning

Så många som 70-80 procent av den romska befolkningen i Stockholm står utanför den öppna arbetsmarknaden. Vissa uppgifter talar för att det är ännu fler. Genom kompetensfonden har flera framgångsrika arbetsmarknadsprojekt startats på senare år, ett är t ex ”Yrkesutbildning för romer”. Projektet består av en lärarassistentutbildning och en barn- och ungdomsutbildning. Utbild-

ningstiden på två år har innehållit studier och praktik i stadens verksamheter. Syftet har varit att öka sysselsättningen bland den vuxna romska befolkningen och därigenom skapa goda förebilder även för romska barn och ungdomar. Projektet är nu i sitt slutskede och deltagarna matchas mot arbeten i staden. För att fler ska kunna nås av denna typ av insatser är det angeläget att yrkesutbildning för romer får medel att fortsätta. Det behöver också skapas fler praktikplatser i staden för personer ur den romska befolkningen.

Information

Bland stadens anställda är kunskaperna tyvärr små om romerna och deras situation, likaså när det gäller andra nationella minoriteter. Stadsledningskontoret har – i nära samarbete med de nationella minoriteternas samarbetsorganisationer - tagit fram en informationsbroschyr som vänder sig till samtliga anställda i staden, likaså ett undervisningsmaterial för högstadiet och gymnasiet. Företrädare för den romska minoriteten efterfrågar även möjligheten att regelbundet träffa politiker i staden för att särskilt belysa romernas situation – t ex i fråga om utbildning, diskriminering och arbetsmarknad. Detta är något politikerna behöver svara upp mot.

I dag finns inom staden ingen särskild minoritetspolicy. Det är något som på sikt bör tas fram. Stadsledningskontoret får i uppdrag att arbeta fram en minoritetspolicy så snart en fungerande dialog mellan stadens politiker och företrädare för romerna kommit igång.

Långsiktighet

Det finns många positiva exempel på fungerande projekt för romer. T ex upphandlas just nu två utbildningar för romer av utbildningsförvaltningen, inom vård respektive matte och svenska. Ett annat exempel är ett skolprojekt riktat mot finsk-romska kvinnor som fått lära sig sy. Initiativtagaren Elisabeth Aguado har för detta mottagit årets Mandelapris. Ett problem är dock att projekten ofta är kortsiktiga lösningar. Det behövs en satsning på mer långsiktiga insatser för romerna.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att

1. kunskaper i romska språk ska prioriteras vid tillsättningen av vissa lärar- och elevassistenttjänster och att de ska kunna arbeta även med andra barn
2. förutsättningar ges för fortsatt yrkesutbildning för romer
3. staden inrättar fler praktikplatser för romer

4. företrädare för den romska minoriteten erbjuds möjlighet till regelbundna möten med stadens politiker
5. stadsledningskontoret får i uppdrag att, när en fungerande dialog är igång, ta fram en minoritetspolicy med syfte att stärka romernas och andra minoriteters situation
6. insatser för romerna görs mer långsiktiga än i dag.

Stockholm den 10 januari 2007

Yvonne Ruwaida